

Об'єднане Королівство Великобританії та Північної Ірландії (скорочено Великобританія або Об'єднане Королівство) – держава, розташована на Британсь-ких о-вах і відмежована від материкової Європи Північним морем та протоками Ла-Манш і Па-де-Кале. Площа складає 244 тис. км², населення – близько 61 млн чоловік. Столицею є м. Лондон, офіційна мова – англійська. З 1973 р. член ЄС. Грошова одиниця – фунт стерлінгів. Країна складається з чотирьох історико-географічних областей: Англії, Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії, що значною мірою зберегли свою культурну автономію.

Рельєф Великобританії доволі різноманітний. Країну можна поділити на дві великих орографічних області: високу Британію (північ та захід, включаючи Північну Ірландію) та низьку Британію (південь та схід). У високій Британії переважають старі, сильно зруйновані невисокі гори (Кембрійські, Пеннінські, Кемберлендські). Найвища точка Британських о-вів знаходиться у Північно-Шотландському нагір'ї – г. Бен-Невіс (1343 м). Низька Британія має вигляд горбис-тих рівнин та невеликих височин.

Корисні копалини представлені широким спектром паливних, рудних та нерудних копалин, проте родовища більшості з них на сьогодні виснажено. Найбільше значення мають поклади нафти і газу у шельфі Північного моря, кам'яного вугілля та будівельних матеріалів.

На **клімат** Великобританії великий вплив має Гольфстрім, що обумовлює більш теплий і вологий клімат на заході порівняно з більш суворим і відносно сухішим сходом. Середні температури січня коливаються від +3,5 - +5,5°С, липня від +12 до +16°. Опадів найбільше випадає на західному узбережжі (до 2000 мм), тоді як на сході в окремих районах лише 500-600 мм. Річкова система доволі густа. Найбільшими ріками є Темза, Северн, Трент та Мерсі. Природні озера трапляються здебільшого на півночі, у гірських районах Шотландії та Північної Ірландії. Найбільш відомими є Лох-Ломонд, Лох-Несс та Лох-Ней.

Природні ландшафти збереглися лише у гірських районах на півночі країни, де поширені різнотравні луки, верескові пустки та сфагнові торф'яники. У більш освоєних південних територіях корінними ландшафтами були дубові, букові та грабові ліси і болота. Сучасна лісистість Великобританії не перевищує 8% терито-рії. Лісові масиви збереглися лише в долинах рік та у нижній частині гірських схилів. Агрокліматичні умови сприятливі, найбільш родючі ґрунти поширені на південному сході країни.

Історія Великобританії пов'язана з постійними завоюваннями місцевих кельтських та британських народів вихідцями з континентальної Європи (римлянами, саксами, норманами). У XI ст., на місці сучасної Англії утворилося цілісне королівство, що згодом підкорило решту території Британських о-вів. Лише у 1922 р. Великобританія втратила контроль над південною частиною Ірландії. Проте, Шотландія, Уельс та Ірландія весь час чинили спротив англійському домінуванню і зберегли свою історичну та культурну ідентичність, маючи і тепер певний ступінь політичної автономії. Починаючи з XVII ст. Великобританія пере-тво-рюється на наймогутнішу морську державу і до кінця XIX створює найбільшу в історії коло-ніальну імперію, велика частина якої нині входить до так званої Спів-дружності націй, організації, в рамках якої колишні колонії добровільно зберігають культурні та політичні зв'язки з Об'єднаним Королівством.

Понад 76% **населення** складають англійці, близько 7 – шотландці, близько 4 – вал-лій-ці, 2,5 – ірландці. Решта населення – іммігранти та вихідці з колишніх колоній (вихідці з Африки, Індії та Пакистану). Після 2004 р. спостерігається великий притік іммігрантів з Польщі та Словаччини. Домінуючою релігією є християнство (здебільшого різні течії протестантизму). Численні громади іммігрантів зберігають свої релігійні традиції (іслам, індуїзм, сикхізм тощо). Природний приріст населення майже відсутній (0,04%). Відбувається поступове “старіння” нації. Великобританія є однією з найбільш урбанізованих країн світу. Частка міського населення складає 90%. Найбільшими містами після Лондона є Бірмінгем, Манчестер, Глазго, Ліверпуль, Лідс, Шеффілд, Ньюкасл, Единбург, Белфаст, Кардіфф та ін.

За **форою державного устрою** Велика Британія є конституційною монархією і вважається одним із передових прикладів парламентських демократій. Формально головою держави є Королева Єлизавета II. Фактично, виконавчу владу здійснює уряд на чолі з прем'єр-міністром. Прем'єр-міністр є лідером партії, що перемагає на виборах до парламенту. Парламент складається з двох палат: Палати Лордів та Палати Представників. Палата Представників наділена фактичною законодавчою владою і обирається прямим всенародним голосуванням. Найбільшими політичними партіями є Лейбористська, Консервативна та Ліберально-демократична.

Адміністративний поділ Об'єданого Королівства складний і має свою специфіку у кожній з історико-географічних областей. Найбільш поширеною адміністративно-територіальною одиницею є графства.

Економіка Великобританії відзначається високим ступенем лібералізму та ринкової капіталізації. Державне втручання у господарське життя є одним із найнижчих у Європі. На сьогодні, Об'єднане Королівство є одним із найбільших фінансових та ділових центрів світу, Лондон уже не один рік поспіль визнається найкращим місцем для ведення міжнародного бізнесу. Великобританія входить до п'ятірки країн трильйонників з сумарним ВВП 2,2 трлн дол. США у паритеті купівельної спроможності валют. ВВП на душу населення складає 36,7 тис. дол. США. Невиробнича сфера дає майже 74,5% ВВП, промисловість – 24, сільське господарство – 1,5.

Великобританія є однією з найстаріших індустріальних держав. Промисловість країни спеціалізується на виробництві обладнання, енергетичного устаткування, виробництві рухомого складу залізниць, суден, літаків, автомобілів, електроніки та засобів зв'язку, металів, хімікатів, вугілля, нафтопродуктів, харчів, текстилю тощо.

Сільське господарство високопродуктивне з переважанням тваринництва.

Рослинництво більше поширене у південній та східній частинах, тоді як лучні ландшафти гірських схилів використовуються під пасовища.

Експортна спеціалізація визначається широким спектром промислових товарів, продуктів нафтопереробки, хімікатів, харчів, напоїв та тютюну. Імпорт представлений машинами, паливом, продукцією харчової промисловості.